13/06/2020

Η Καλογοραντζή της Βορείου Ηπείρου

/ Ομογένεια

Η Καλογοραντζή, η απλώς Γοραντζή, είναι μια κοινότητα που εντάσσεται στην Κάτω Δρόπολη. Συνορεύει ΝΑ με την Δερβιτσάνη, Δ με τη Βάνιστα, ΒΔ με τον κάμπο της Δρόπολης που διασχίζει ο ποταμός Δρίνος. Είναι χτισμένη στους πρόποδες του Πλατυβουνίου περίπου τον V αι π.Χ.

Σύμφωνα τον Γοραντζινό Νίκο Λύτη, για την ετυμολογία του ονόματος υπάρχουν δυο εκδοχές: Η πρώτη μας λέει πως το όνομα είναι σύνθετο από το φημισμένο Γόρανο ἠ Γόραν και το καλός-η. Η δεύτερη εκδοχή είναι ότι το επίθετο αυτό το παίρνει από τις περίφημες και επιβλητικές κούλες που δεσπόζουν και σώζονται άθικτες μερικές απ’ αυτές. Έτσι το χωριό με τις πολλές και επιβλητικές κούλες πιθανόν να το ονόμασαν Κουλογοραντζή που με το πέρασμα του χρόνου από παραφθορά να μετατραπεί σε Καλογοραντζή. Επικρατέστερη είναι η πρώτη εκδοχή.

Το χωριό απέχει από το Αργυρόκαστρο περίπου 10-11 χλμ., από την Κακαβιά 21 χλμ. και από τα Γιάννινα περίπου τα 86 χλμ.

Σύμφωνα τον Τούρκο ιστοριογράφο Inalcik αλλά και έγγραφα της δικιάς μας παράδοσης, η Καλογοραντζή είναι από τα ποιο αρχαία χωριά υπό την υποδιοίκηση της τότε λεγάμενης Δρυινουπόλεως.

Γράφει ο Inalcik: «Εις την υποδιοίκησιν Δρυινουπόλεως υπήγοντο τα εξής χωρία η

Κολοριτσή έχουσα ή Κάτω Γοραντζή (με αυτό το όνομα άναγράφεται είς την τούρκικην άπογραφήν) έχουσα 35 οικίας, εκ των οποίων δύο άνήκον είς χήρας, τον αριθμόν των αγάμων τον αγνοούμεν διότι εις το τούρκικο χειρόγραφο υπάρχει χάσμα»

Το ίδιο αναφέρεται και στα Δίπτυχα της Μονής Δρυάνου. Ενώ στην Κωνσταντινουπολίτικη εφημερίδα "Ανατολικός Αστήρ" στις 5 Ιανουαρίου του 1872 αναφέρεται: " ο δε Ντίνο Ναίπης παρουσιάζει αρχαίο δήθεν ταπί 90 ετών, ισχυριζόμενος, ότι οι προγονοί του είχαν αγοράσει την περιφέρειαν του χωρίου Γοραντζής ... ήδη οι αρπαγές εστράφησαν και εναντίον των ναών της Βραχογοραντζής".

Στον κεντρικό δρόμο του χωριού, γράφει ο διανοούμενος Ν. Λύτης και ακριβώς εκεί που στρίβει ένας ανηφορικός και απότομος δρόμος για το Γκότζιανο. βρίσκεται το πατρικό σπίτι του αμαρτωλού Πλιάτσικα, όπου στις 25 Μαρτίου 2002 έγιναν τα εγκαίνια αναμνηστικής μαρμάρινης πλάκας με την επιγραφή: "Εδώ γεννήθηκε ο αρματολός Πλιάτσικας, έπεσε υπέρ πίστεως και πατρίδας το 1810".

Τον κάμπο της Γοραντζής τον διασχίζει ο ποταμός Δρίνος που οι Γοραντζινοί τον ονόμαζαν και Μαλιουκά. Δεξιά του χωριού, μεταξύ Γοραντζής και Βάνιστας, βρίσκεται η φημισμένη Σπηλιά της Σκοτεινής, μια υδάτινη λίμνη κάτω από το "Σκέμπι του Προσήλιου" και δίπλα από το "Λάκκο της Μεράκιος". Εδώ έπαιρναν νερό το καλοκαίρι όχι μόνον οι Γοραντζινές και Βανιστιώτισσες, αλλά και από άλλα χωριά της Δρόπολης.

Στη μεγάλη ξηρασία του Αυγούστου η στάθμη του νερού της λίμνης έπεφτε πολύ και για να συναντήσεις το νερό της λίμνης και γεμίσεις την βαρέλα, έπρεπε να κατέβεις 40 σκάλες.

Η Καλογοραντζή έως το τέλος του 1990 είχε 821 κατοίκους οι οποίοι συμπεριλαμβάνονταν σε περίπου 274 οικογένειες, ενώ τέλος του 2005 είχε 990 κατοίκους και 312 οικογένειες. Πρέπει να τονίσουμε εδώ ότι σε διάφορες περιόδους η Καλογοραντζή έχει δοκιμάσει την πικρία της ξενιτιάς μα μετά το 1990 ήταν παράφορη αλλά ζωτικής σημασίας και διέφερε από τις άλλες διότι τα παιδιά της Δρόπολης, πράγματι μετανάστευαν αλλά δεν πήγαιναν στα ξένα, αλλά στην πολυπόθητη πατρίδα τους.

Οι Γοραντζινοί χαρακτηρίζονται φιλομαθής κόσμος. Αυτό το χωριό πάντα, απ' τα παλιά χρόνια είχε Δημοτικό σχολείο και αλληλοδιδακτικό. Από το 1879, δίδαξαν δάσκαλοι όπως ο Σ. Καλυβάς. Χρ. Γκίκας και άλλοι, ενώ αργότερα οι δάσκαλοι Βασίλης Τζιάς , Μιχάλης Ζωγράφου κ.α.

Επίσης η Καλογοραντζή διακρίνεται για πολλούς διανοούμενους και ανθρώπους των γραμμάτων και τεχνών. Απ' αυτό το χωριό έχει την καταγωγή η διάσημη σοπράνο της Όπερας Τιράνων Λουίζα Παππά (Τσιάκο), ο μουσικός Φ. Παππάς, οι τραγουδίστριες Ευ. και Β. Πάσχου, οι χορευτές και χορεύτριες του λαογραφικού συγκροτήματος "Δρόπολη" Σοφία και Νίνα Γκέλιο, Σ. και Τ. Νίκα, Π. Ντούλε, Μ. Γκέλιο και δεκάδες άλλοι.

Απ' την Καλογοραντζή έχει την καταγωγή του ο διάσημος ζωγράφος Β. Τάλλιος, οι λογοτέχνες Μ. Λέκκας και Ν. Λύτης, ο ηθοποιός Π. Κίκη κ.α. Αυτό το χωριό είναι η γενέτειρα των διάσημων προσωπικοτήτων της Δρόπολης.

Το χωριό φημίζεται και για την πληθώρα των εκκλησιών και βακουφιών της.

Πηγή: ΣΦΕΒΑ/ Λευτέρης Κοντός